

EUROOPA KOHTU OTSUS

10. detsember 1974*

Kohtuasjas 48/74,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Conseil d'État de France'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

hr Charmasson, elukoht Rungis's (Val-de-Marne),

ja

Ministère de l'économie et des finances, asukoht Pariisis,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 33, 43, 45 ja 46 tõlgendamise kohta siseriikliku turukorralduse valdkonnas,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed C. O. Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, R. Monaco (ettekandja), J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, H. Kutscher ja M. Sorensen,

kohtujurist: J. P. Warner,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. 28. juuni 1974. aasta kohtuotsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 5. juulil 1974, esitas Conseil d'État de France EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kaks eelotsuseküsimust, mis käsitlevad riiklikku turukorraldust ja kaupade vaba liikumist puudutavate teatavate EMÜ asutamislepingu sätete tõlgendamist.

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

2. Toimikust selgub, et põhikohtuasja menetlus käsitleb muudest kui Prantsusmaaga erisuhetes olevatest kolmandatest riikidest imporditud banaanide suhtes Prantsuse Vabariigi poolt kohaldatavate koguseliste piirangute õiguspärasust.

3. Otseselt muutuvad need piirangud küsitavaks seoses 20. juulil 1963 Yaoundé's allkirjastatud Euroopa Ühenduse ning assotsieerunud Aafrika riikide ja Madagaskari vahel sõlmitud konventsiooni artikliga 5 ning nõukogu 25. veebruari 1964. aasta otsuse ülemeremaade ja territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega artikliga 4.

4. Need ühtmoodi sõnastatud ja vaidluse ajal kehtinud õigusnormid sätestavad vastavalt assotsiatsiooninõukogu 28. mai 1969. aasta otsusele ja EMÜ nõukogu sama kuupäeva otsusele, et koguseliste piirangute kõrvaldamise osas kohaldavad liikmesriigid kõnealuse impordi suhtes EMÜ asutamislepingu vastavaid sätteid.

5. Esitatud küsimustele tuleb niisiis vastata nende sätete valguses.

Esimene küsimus

6. Esimese küsimusega küsitakse, kas EMÜ asutamislepingu artiklites 43, 45 ja 46 nimetatud riikliku turukorralduse olemasolu liikmesriigis võib takistada kõnealuste toodete puhul selle lepingu artikli 33 kohaldamist, see tähendab, kas riiklik turukorraldus põllumajandussektoris võib olla takistuseks koguseliste piirangute järkjärgulist kõrvaldamist käsitlevate eeskirjade kohaldamisel.

7 a. EMÜ asutamislepingu II jaotise artikli 38 lõige 2 sätestab, et „ühisturu rajamiseks ettenähtud eeskirjad kehtivad ka põllumajandustoodete suhtes, kui artiklites 39–46 ei ole sätestatud teisiti“.

8. Sellest õigusnormist, eelkõige koostoimes artikliga 42, tuleneb, et vastupidise sätte puudumisel kehtivad põllumajandustoodete suhtes kehtivad ühisturu rajamist käsitlevad eeskirjad, sealhulgas artikkel 33.

9. Artikli 40 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid arendama hiljemalt üleminekuperioodi lõpuks välja ühise põllumajanduspoliitika.

10. EMÜ asutamislepingu artiklite 43 ja 46 kohaselt võib kuni artikli 40 lõikes 2 nimetatud ühise turukorralduse kehtestamiseni ajutiselt säilitada riikide turukorralduse artikli 43 lõikes 3 sätestatud tingimustel.

11. EMÜ asutamislepingu artikkel 45 näeb siiski ette, et vahepeal jätkatakse „kauplemise arendamist“ riigi turukorralduse esemeks olevate toodetega esimeses etapis pikaajaliste kokkulepete või lepingute sõlmimise teel eksportivate ja importivate liikmesriikide vahel.

12. Sama artikli lõige 2 näeb ette impordi mahu „suurendamise“, mis arvutatakse kindla võrdlusperioodi põhjal.

13. Seisukoht, et pikaajaliste kokkulepete või lepingute puudumisel jäävad riikide turukorraldused lõplikult koguseliste piirangute kõrvaldamist käsitlevate eeskirjade kohaldamisalast välja ja võivad seega nurjata nimetatud artikli lõigetes 1 ja 2 väljendatud kaubavahetuse arendamise aluspõhimõtte, oleks nende õigusnormide sätte ja mõttega vastuolus.

14 b. EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikest 2 tuleneb, et ühine põllumajanduse turukorraldus tuleb välja arendada üleminekuperioodil järk-järgult ning artikli 38 lõike 4 kohaselt peab sellega kaasnema põllumajandustoodete ühisturu areng vastavalt EMÜ asutamislepingu põhieesmärkidele ning eelkõige artikli 3 punktis d eesmärgile.

15. Kuigi EMÜ asutamislepingus on nähtud ette, et ühise turukorralduse kehtestamiseni võib riikliku korralduse säilitada, on see siiski ette nähtud kuni üleminekuperioodi lõpuni ehk kuupäevani, mil tuleb lõplikult kehtestada ühine põllumajanduspoliitika.

16. Samadest õigusnormid nähtub lisaks, et selle perioodi vältel tuleb riigi turukorraldus ühise põllumajanduspoliitika kehtestamise hõlbustamiseks kohandada võimaluse piires ühisturu nõudmistele.

17. Niisiis on riigi turukorraldusega EMÜ asutamislepingu üldeeskirjadest tahtavad võimalikud erandid lubatud ainult ajutiselt ja niisuguses ulatuses nagu vaja, selle turukorralduse toimimise tagamiseks, takistamata seejuures ühise põllumajanduspoliitika kehtestamiseks vajalike kohanduste tegemist.

18. Asjaolu, et seda poliitikat ei ole EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõikes 1 sätestatud tähtjaks lõplikult kehtestatud ei ole, näitab, millised anomaaliad võivad asutamislepingus ajutise meetmena käsitletava riikliku turukorralduse säilitamisega kaasneda, ent ei õigustaks neid.

19. Arvestades seda asjaolu, on riikliku korralduse kohandamine ühisturu rajamiseks ette nähtud eeskirjadega seda enam vajalik, et ühise põllumajanduspoliitika puudumine on vastuolus EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga d.

20. Järelikult, kuigi EMÜ asutamislepingu jõustumise kuupäeval olemasolev riiklik turukorraldus võis artikli 33 kohaldamist takistada üleminekuperioodi jooksul, kui selle kohaldamine oleks kahjustanud selle turukorralduse toimimist, ei saa see niimoodi olla pärast nimetatud perioodi möödumist, mil artiklis 33 sätestatud õigusnormidel peab olema nende täielik mõju.

Teine küsimus

21. Teises küsimuses palutakse Euroopa Kohtul täpsustada riiklikku turukorraldust iseloomustavaid tunnuseid.

22. Riiklik turukorraldus artiklite 43 jj tähenduses eeldab asutamislepingus lubatud eesmärkide saavutamist võimaldavate struktuuriliste meetmete kogumit.

23. Artikli 43 lõike 3 ja artikli 45 lõike 1 kohaselt asendatakse riikide turukorraldus ühise korraldusega, kui see pakub kõnealuse toodangu jaoks asjassepuutuvate tootjate tööhõive ja elatustaseme samasuguseid tagatiseid, hõlmab nende toodangu turustusvõimaluste tagamisele suunatud õigusnorme ning tagab ühenduse piires samasugused kaubandustingimused, kui on riigi siseturul.

24. Riikliku turukorralduse eesmärgid on seega liikmesriigi tasandil samalaadsed nendega, mida taotleb ühine korraldus ühenduse tasandil ja mida on kirjeldatud EMÜ asutamislepingu artiklis 39.

25. Niisuguste eesmärkide poole peab lisaks kutseorganisatsioonidele püüdlema asjakohaste meetmete ja õigusnormidega ka avalik võim isegi kui see küsimus on delegeeritud eraõiguslikele asutustele, keda avalik võim siiski kontrollib.

26. Riiklik turukorraldus on niisiis õiguslike meetmete kogum, millega allutatakse konkreetsete toodete turu reguleerimine riigivõimu kontrollile, et tagada tootjatele tootlikkuse suurendamise ja tootmisvahendite, eelkõige tööjõu, optimaalse kasutamise õiglane elatustase ning tarbijatele turgude tasakaalustatus, varustuskindlus ja mõistlikud hinnad.

27. Lihtsa koguseliste piirangute süsteemi pidev säilitamine pärast üleminekuperioodi lõppu neile tingimustele ei vasta.

Kohtukulud

28. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Prantsusmaa valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata.

29. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Conseil d'État de France'i 28. juuni 1974. aasta otsusega esitatud eelotsuseküsimustele, otsustab:

1) kuigi EMÜ asutamislepingu jõustumise kuupäeval olemasolev riiklik turukorraldus võis artikli 33 kohaldamist takistada üleminekuperioodi jooksul, kui selle kohaldamine oleks kahjustanud selle turukorralduse toimimist, ei saa see niimoodi olla pärast nimetatud perioodi möödumist, mil artiklis 33 sätestatud õigusnormidel peab olema nende täielik mõju.;

2) Riiklik turukorraldus on niisiis õiguslike meetmete kogum, millega allutatakse konkreetsete toodete turu reguleerimine riigivõimu kontrollile, et tagada tootjatele tootlikkuse suurendamise ja tootmisvahendite, eelkõige tööjõu, optimaalse kasutamise õiglane elatustase ning tarbijatele turgude tasakaalustatus, varustuskindlus ja mõistlikud hinnad; lihtsa koguseliste piirangute süsteemi pidev säilitamine pärast üleminekuperioodi lõppu neile tingimustele ei vasta.

Lecourt O Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sorensen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. detsembril 1974. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt